Sygnatura akt I 1Ca 13/14

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 21-02-2014 r.

Sąd Okręgowy w Koninie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Aleksandra Bolczyk

Sędzia: SO Iwona Przyłębska-Grzybowska

Sędzia: SO Jolanta Tembłowska-spr

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Szulc

po rozpoznaniu w dniu 21-02-2014 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. Z.

przeciwko K. Z.

o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Kole

z dnia 6 listopada 2013 r sygn. akt IIIRC 327/13.

Oddala apelację.

Iwona Przyłębska-Grzybowska Aleksandra Bolczyk Jolanta Tembłowska

Sygn. akt I 1 Ca 13/14

UZASADNIENIE

Powódka A. Z. wniosła o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej z pozwanym K. Z., wynikającą z zawartego przez nich małżeństwa w dniu 4 września 2004 roku, z datą wsteczną od dnia 1 stycznia 2013 roku. W uzasadnieniu podniosła, iż w czerwcu 2013 roku dowiedziała się, że pozwany znów gra na maszynach i z powodu hazardu popadł w zadłużenie. Pozwany nie miał zamiaru ujawniać swojego problemu, a na pytania o saldo konta osobistego zawsze odpowiadał, iż jest ono dodatnie. Powódka obawia się, że zachowania hazardowe mogą mieć kolejne, silniejsze nawroty, gdyż pozwany nie chce podjąć rozmowy ze specjalistą. W tej sytuacji istnienie wspólności majątkowej zagraża interesom rodziny. Powódka wniosła ustanowienie rozdzielności z datą wsteczną, albowiem od tego okresu ma jedynie wiedzę na temat samowolnie zaciąganych kredytów i zobowiązań finansowych pozwanego.

Pozwany K. Z. uznał żądanie pozwu w całości.

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2013 roku sygn. akt III RC 327/13 Sąd Rejonowy w Kole ustanowił rozdzielność majątkową małżeńską między powódką A. Z. nazwisko rodowe L., a pozwanym K. Z. wynikającą z zawarcia przez nich związku małżeńskiego w dniu 4 września 2004 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego w K. (numer aktu (...)) – z dniem 1 października 2013 roku (punkt I wyroku), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (punkt II wyroku) i orzekł o kosztach procesu (punkt III wyroku).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że A. i K. Z. zawarli związek małżeński w dniu 4 września 2004 roku w K.. W związku z zawarciem małżeństwa nie zawierali żadnych umów majątkowych małżeńskich. W trakcie małżeństwa powódka cały czas pracowała. Obecnie jest zatrudniona jako analityk biznesowy i zarabia ponad 8,3 tys. zł. Pozwany również pracował, chociaż zdarzały się okresy gdy pozostawał bez pracy. Aktualnie jest zatrudniony i zarabia ponad 5 tys. zł. W stosunku do stron nie toczyła się dotychczas egzekucja komornicza. Strony zawsze posiadały odrębne konta bankowe, na które wpływały ich wynagrodzenia.

W czerwcu 2013 roku powódka dowiedziała się, iż pozwany gra na automatach. Początkowo pozwany wszystkiemu zaprzeczał. Z czasem przyznał się i potwierdził, że z tego powodu ma zadłużenie na koncie w kwocie ponad 4 tys. zł. Ponadto pozwany zaciągnął kredyt gotówkowy na kwotę 13.905 zł. Powódka zaproponowała mężowi ustanowienie rozdzielności majątkowej w drodze umowy notarialnej, ale po pewnym czasie pozwany wycofał się. Strony są właścicielami mieszkania oraz garażu położonych w S.. Mieszkanie zostało kupione na kredyt, a miesięczna rata wynosi 506 CHF. Strony są również właścicielami mieszkania położonego w K., które także było częściowo kupione na kredyt. Rata tego kredytu wynosi 230 Euro. Ponadto strony są właścicielami samochodu V. (...) rok produkcji 2005. Małżonkowie spłacają także kredyt remontowo-budowlany, kredyt wzięty na zakup sprzętu RTV i AGD. Strony podzieliły się posiadanymi zobowiązaniami i spłacają je po połowie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, iż powódka wniosła o ustanowienie rozdzielności majątkowej, powołując się na obawę, że pozwany z uwagi uzależnienie od hazardu powodować będzie powstawanie długów. Pozwany na rozprawie uznał żądanie pozwu. Sąd I instancji podkreślił jednak, iż w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej sąd nie może oprzeć rozstrzygnięcia wyłącznie na uznaniu powództwa lub przyznaniu okoliczności faktycznych (art. 431 k.p.c. w zw. z art. 452 k.p.c.) i powinien każdorazowo przeprowadzić postępowanie dowodowe, a w razie uznania powództwa - ustalić przyczyny, które skłoniły do tego stronę pozwaną (art. 432 i 441 k.p.c. w zw. z art. 452 k.p.c.). Zgodnie z art. 52 § 1 k.r.i.o., ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej na żądanie jednego z małżonków maże nastąpić jedynie wtedy, gdy jest uzasadnione ważnymi powodami. Sąd orzekający zaznaczył, iż aktualne brzmienie tego przepisu zostało ustalone przez ustawę z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny o opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U Nr 162 , poz. 1691), która weszła w życie dnia 20 stycznia 2005 roku. Na tle aktualnie obowiązujących przepisów nie pojawiły się dotychczas orzeczenia, które analizowałyby wątpliwości interpretacyjne związane z pojęciem „ważnych powodów" ustanowienia rozdzielności majątkowej małżeńskiej. Z uwagi jednak na fakt, iż Kodeks rodzinny i opiekuńczy w wersji obowiązującej do dnia 20 stycznia 2005 roku również posługiwał się pojęciem „ważnych powodów" nie sposób – zdaniem Sądu orzekającego - nie uwzględnić stanowiska doktryny oraz poglądów Sądu Najwyższego, jakie ukształtowały się pod rządami uprzednio obowiązujących przepisów.

Zdaniem Sądu Rejonowego, w niniejszej sprawie obawa powódki dotycząca odpowiedzialności za długi pozwanego uzasadnia ustanowienie rozdzielności majątkowej, tym bardziej, iż jest to obawa realna związana z jego zainteresowaniem grami hazardowymi. Sąd Najwyższy już w wyroku z dnia 16 maja 1968 roku w sprawie III CRN 92/1968 stwierdził - wprawdzie w odniesieniu do innej formy uzależnienia jaką jest choroba alkoholowa - iż „trwonienie uzyskiwanych dochodów w związku z pijaństwem niewątpliwie należy zaliczyć do ważnych powodów, uzasadniających żądanie zniesienia współwłasności ustawowej przez Sąd.". W niniejszej sprawie pozwany stwierdził, iż nie uważa się za osobę uzależnioną od hazardu. Zważywszy jednak, iż pozwany spowodował powstanie zadłużenia na swoim koncie oraz zawarł umowę kredytową bez wiedzy żony, zdaniem Sądu I instancji, świadczy to o tym iż nie kontroluje swojego postępowania. Takie postępowanie pozwanego uwiarygodnia twierdzenia powódki, iż jest on

uzależniony od hazardu. W konsekwencji istnieją podstawy do przyjęcia, iż pozwany może w przyszłości zaciągać zobowiązania nieusprawiedliwione interesem rodziny. Postępowanie takie kwalifikuje więc zachowanie pozwanego jako naganne i z uwagi na niepomyślne prognozy co do tego aby powstrzymał się w przyszłości od tego rodzaju zachowania, spełnia warunki do uznania, iż istniej ważny powód w rozumieniu art. 52 k.r.i.o. (por.: wyrok SN z dnia 27 lutego 1995 roku, sygn. III CRN 7/1995). Niepomyślne prognozy są natomiast uzasadnione zważywszy na okoliczność, iż nie jest to pierwszy epizod związany z hazardem w życiu pozwanego.

Zgodnie z ukształtowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, ustanowienie rozdzielności majątkowej może stwarzać zagrożenie dla interesów wierzycieli, co nakłada na sąd obowiązek poczynienia stosownych ustaleń w ramach toczącego się postępowania (vide: OSNC 1994/12/246; OSNC 1995/4/70). Zdaniem Sądu Rejonowego, uwzględnienie przedmiotowego powództwa nie stwarza zagrożenia dla wierzycieli skoro jak wynika z zeznań stron, dotychczas nie toczyła się przeciwko nim egzekucja komornicza, a posiadane zobowiązania regulują terminowo.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż z art. 52 § 2 k.r.i.o. wynika, że rozdzielność majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu. Zdaniem Sądu Rejonowego, w niniejszej sprawie nie zachodzą żadne szczególne okoliczności uzasadniające ustanowienie rozdzielności majątkowej z dniem 1 stycznia 2013 roku, dlatego ustalając dzień ustania wspólności majątkowej Sąd Rejonowy przyjął dzień wytoczenia powództwa (pkt I i II wyroku).

O kosztach Sąd ten orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c..

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka A. Z., zaskarżając go w całości i zarzucając:

- naruszenie przepisów prawa materialnego art. 52 k.r.i.o., w wyniku przyjęcia przez Sąd I instancji, że nie istnieją żadne szczególne okoliczności uzasadniające ustanowienia rozdzielności majątkowej pomiędzy stronami z dniem 1 stycznia 2013 roku i ustalenia jako dzień ustania wspólności majątkowej dzień wytoczenia powództwa, tj. 1 października 2013 roku,

- naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, w szczególności: art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenia lakonicznego, nieuwzględniającego wymogów określonych w tymże przepisie uzasadnienia, w szczególności poprzez przyjęcie, że nie istnieją żadne szczególne okoliczności uzasadniające ustanowienia rozdzielności majątkowej pomiędzy stronami z datą wsteczną, a co za tym idzie, zbyt ogólnikowe odniesienie się do przedmiotowej kwestii.

W oparciu o te zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej między powódką A. Z. nazwisko rodowe L., a pozwanym K. Z. wynikającą z zawarcia związku małżeńskiego w dniu 4 września 2004 roku w USC w K. (numer (...)) z dniem (...) roku i zasadzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych, lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki okazała się bezzasadna.

Ustalenia faktyczne Sądu orzekającego nie budzą żadnych wątpliwości, stąd te ustalenia - jak i wywody prawne poczynione przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, Sąd odwoławczy w pełni podziela i przyjmuje za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Wbrew stanowisku apelującego, Sąd Rejonowy nie dopuścił się żadnych uchybień, które musiałyby skutkować koniecznością zmiany lub uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

Niezasadny okazał się zarzut naruszenia art. 52 § 2 k.r.i.o.. Zgodnie z tym artykułem, rozdzielność majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia, a w wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu. W orzecznictwie zarysowała się tendencja do korzystania z dużą ostrożnością z możliwości zniesienia wspólności majątkowej z datą wsteczną, zwłaszcza wcześniejszą niż dzień wytoczenia powództwa, a ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej między małżonkami, którzy pozostawali we wspólności ustawowej lub umownej, z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, jest dopuszczalne w zasadzie tylko wtedy, gdy z powodu separacji faktycznej (życia w rozłączeniu) niemożliwe było już w tym dniu ich współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym (tak SN w wyroku z dnia 11 grudnia 2008 roku, sygn. II CSK 371/08, OSNC 2009/12/171). Ponadto „zniesienie wspólności majątkowej z datą wsteczną jest możliwe o tyle tylko, o ile w tej dacie istniały już ważne powody zniesienia wspólności" (wyrok SN z dnia 4 czerwca 2004 roku, sygn. III CK 126/03, LEX nr 108480).

Należy zgodzić się z Sądem Rejonowym, iż w niniejszej sprawie nie istnieje wyjątkowy wypadek uzasadniający ustanowienie rozdzielności z datą wsteczną. Także treść apelacji takich argumentów nie dostarcza. Przede wszystkim należy wskazać, że okoliczności, na jakie powołuje się powódka od początku procesu (i w apelacji) przemawiają „jedynie" za ustanowieniem rozdzielności majątkowej w myśl art. 52 § 1 k.r.i.o. Nie są wystarczające, aby rozdzielność tą ustanowić z datą wcześniejszą, niż dzień wytoczenia powództwa. Jak wskazano, zasadniczo – choć nie zawsze – przesłanką taką jest fakt życia przez małżonków w rozłączeniu – i to w taki sposób, że nie współdziałają oni w zarządzie majątkiem wspólnym. Powódka do takich okoliczności nawet się nie odwołuje. Przesłanką uwzględnienia powództwa w ocenie powódki miałaby być bowiem jej obawa, że pozwany zaciągał samodzielnie, bez jej wiedzy, zobowiązania finansowe – a okoliczność ta, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, jest niewystarczająca do uwzględnienia powództwa w całości (tj. co do daty ustanowienia rozdzielności majątkowej).

Należy zauważyć, iż z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy wynika, że między małżonkami istnieje nadal więź gospodarcza, a nadto istniała także w styczniu 2013 roku. Wprawdzie powódka sugerowała, że strony zaprzestały informowania się wzajemnie o stanie swoich kont, ale okoliczność ta nie wyklucza uznania, iż prowadzą (prowadzili) wspólne gospodarstwo domowe. Od początku bowiem małżeństwa strony miały osobne konta i realizowały określone granice partycypacji każdego z małżonków we wspólnych kosztach (np. pozwany przyznał, że to on opłacał koszty związane z utrzymaniem domu). Jednocześnie powódka zeznała, iż pozwany przyznał się, jaki jest stan jego zadłużenia na koncie osobistym i udostępnił jej harmonogram spłat zaciągniętego przez niego kredytu. Ponadto z materiału dowodowego wynika, że małżonkowie podzielili się ciężarem utrzymania rodziny i zobowiązaniami kredytowymi – i taki model prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego – i to od dłuższego czasu - preferowali.

W świetle tych dowodów, nie sposób uznać, iż istnieje wyjątkowy wypadek uzasadniający ustanowienie rozdzielności majątkowej z data wsteczną. Dodatkowo należy wskazać, że także w dniu 1 stycznia 2013 roku i po tej dacie strony nie zerwały więzi gospodarczej. Nadal bowiem ze sobą mieszkają i prowadzą wspólne – w sposób jak dotychczas - gospodarstwo domowe.

W ocenie Sądu odwoławczego, powódka nie dowiodła zatem, aby zaistniały wyjątkowe okoliczności w rozumieniu art. 52 § 2 k.r.i.o., przemawiające za ustanowieniem rozdzielności majątkowej z datą wsteczną.

Chybiony również jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Przepis art. 328 § 2 k.p.c. wymienia konstrukcyjne elementy uzasadnienia orzeczenia, które wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane. Skoro uzasadnienie jest sporządzane już po wydaniu orzeczenia, to wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu I instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (wyrok SN z dnia 16 października 2009 roku, sygn. I UK 129/09, LEX nr 558286).

Sąd Okręgowy nie dostrzegł w uzasadnieniu sprzeczności, a jego treść poddaje się kontroli instancyjnej. Sąd Rejonowy wskazał bowiem na motywy swojego rozstrzygnięcia, w tym również, że w niniejszej sprawie nie zachodzą żadne szczególne okoliczności uzasadniające ustanowienie rozdzielności majątkowej z dniem 1 stycznia 2013 roku. Zdaniem Sądu odwoławczego, uzasadnienie takie, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a zwłaszcza argumentów powódki mających przemawiać za uwzględnieniem jej powództwa w całości, jest wystarczające.

Wobec powyższych rozważań i z mocy art. 385 k.p.c. apelację jako bezzasadną należało oddalić.

I. Przyłębska-Grzybowska A. Bolczyk J. Tembłowska